

За родитеље ученика петог разреда

Прелазак на предметну наставу

Прелазак ученика у пети разред представља извесну прекретницу у њиховом даљем васпитању и образовању. Промена се састоји у другачијој организацији рада. Са разредне наставе прелази се на предметну. Ако томе додамо и психолошке промене које собом доноси пубертет, онда је јасно да је важна брига и помоћ родитеља у овом периоду.

До четвртог разреда ученик је навикао на начин рада учитеља/-ице. У петом разреду треба да се навикне на нове наставнике који се смењују из часа у час. То видно утиче на прилагођавање ученика и на успешност у учењу. Нови предмети у петом разреду су: историја, географија, биологија, ТО и други страни језик. Ваља савладати обимне програме што за ученика није нимало лак задатак. Промене су знатне и у начину учења. Због повећаног броја предмета и обимних садржаја све мање се градиво може запамтити на часу, а све је већа потреба учења из уџбеника и других књига и приручника. Ако узмемо у обзир неуједначено познавање градива из претходних разреда и степена заборављања у време летњег распуста, видимо да је ученицима петог разреда потребна помоћ и подршка од разредног старешине, педагошко-психолошке службе и родитеља.

Поред тога, правилно прилагођавање на предметну наставу захтева социјалну и емотивну зрелост ученика. Позитиван социјални статус ученика у одељењу повољно делује на постизање успеха, на озбиљност у прилажењу постављеним задацима, развија одговорност, упорност и истрајност у решавању задатака, процену вредности научног и висок ниво аспирације.

Промена разредног старешине значајан је моменат како за ученике, тако и за родитеље. Ученици млађих разреда емотивно се везују за своје учитеље а разредни старешина, у извесном смислу, преузима ту улогу. Он, међутим, није у ситуацији да познаје ученике у оноликој мери како је то могао учитељ/-ица. У томе му морају помоћи и сами родитељи. У исто време и ученици постају зрелији и способнији за све ове промене. Код њих се развијају шира интересовања и способности за самостално стицање знања а већ су формиране и радне навике.

Формирање радних навика

Формирање радних навика код ученика је један од најзначајнијих услова за сталну радну активност, која обезбеђује успех у школи и животу.

Већ у предшколском периоду формирају се код деце различите позитивне навике (хигијенске, културне, па и радне). Поједине задатке млађе дете обавља због емоционалне везаности за родитеље, а старије из свести о потреби извршавања појединих задатака. Млађем детету потребни су стимуланси у виду похвала и награда а код детета са изграђеним радним навикама формирана је одговорност за рад и осећај задовољства због постигнутог успеха. Свест о потреби да се буде успешан у учењу прелази у навик, те се учење обавља као задовољавање те потребе. Ако је учење прерасло у навик ради се са лакоћом. Истовремено се повећавају и радне способности па се може учити дуже, без већег напора. У томе се састоји суштина формирања радних навика.

Сматра се да ученик има развијене радне навике:

- када завршава своје задатке пре него што почне да се игра или гледа телевизију
- ако се концентрише над послом који обавља

- ако не одгађа неки задатак чак ни онда кад је он непријатан и тежак
- ако за сваки предвиђени посао распореди време
- ако добро обавља задатак без губљења времена и непотребног задржавања
- ако ради задатке на време и уредно и чува прибор и уџбенике.

Било би добро да родитељи на време уоче да ли њихова деца имају развијене радне навике и помогну ако се појаве тешкоће. Постоји опасност да са доживљајем неуспеха дете мења и однос према раду, губи вољу и истрајност а посебно радне навике.

За формирање и одржавање радних навика постоје и неки објективни услови које би ваљало да обезбеди свака породица :

* **место за рад** - важно је да оно буде стално и да припада само детету. Треба да је уредно и да га дете само одржава. Све школске ствари држе се на истом месту-тако неће доћи до губљења и нервозе. То не мора бити посебна соба, већ део заједничке просторије у коме се налази радни сто, књиге и прибор ученика. Такав кутак мотивише на рад и извршавање обавеза. Битно је навикнути дете да ради на истом месту и у исто време јер су ово значајни услови за формирање радних навика.

* **дневни режим ученика** - важно је да је детету испланиран цео дан и то: учење, игра, одмор, рад у кући, рекреација. Ако се ове активности упражњавају у одређено време, прелазе у навику. Рад би свакако требало да претходи игри. Дневни план активности за млађу децу одређују родитељи а старија су способна да планирају своје активности али је неопходно да родитељ има увид у тај план и његово остваривање. Контрола родитеља значајна је на овом узрасту и у пубертету, када се нагло развијају разнолика интересовања и дете може неке важне задатке заменити неважним.

* **складни породични односи** - радне навике ученика успешније ће се развијати ако међу родитељима и другим члановима породице постоје хармонични односи. Свађа, вика и несугласице делују на ученика депримирајуће и они постају неспособни да се концентришу на оно што треба да уче. Неслога родитеља посебно негативно утиче на ученика па може да се развије неуротичност и апатија.

Радне навике ученика формирају се и развијају заједничким настојањем наставника и родитеља. Они представљају везу између школе и живота, јер ученик не стиче способност учења само зато да би постигао успех у школи, него да би се стеченим способностима и знањем користио у животу. И то је услов за развој дечјих способности и интересовања.

Велику васпитну вредност у формирању радних навика имају домаћи задаци.

Приликом њихове израде ученици примењују стечено знање и раде самостално према својим способностима. Редован рад задатака развија осећање обавезе и одговорности.

Шта родитељи могу да ураде да би ученици одговорили свим задацима?

Потребно је да се правовремено информишу о напредовању ученика, прилагођавању на програмске задатке и обавезе. Предуслов за успех је континуирана сарадња родитеља са школом, разредним старешином и предметним наставницима у оквиру “дана отворених врата”.

Стално пратити и надзирати дечији рад код куће (израду домаћих задатака, учење нових садржаја, понављање већ наученог градива...).

Имати увид у коришћење слободног времена (игра и забава, дружење са вршњацима, гледање ТВ, рад на рачунару, читање и др.).

Дакле, иако је дете зрелије и самосталније, не сме се препустити самом себи. Став родитеља према ученику, његовом раду, успеху/неуспеху врло је важан на овом узрасту. Добро је да родитељи имају пуно разумевања, стрпљења, упорности и доследности у захтевима. Неопходно је често разговарати са децом како би се што

успешније пратио развој и бурне промене које понекад доноси. Око васпитних проблема максимално треба да се заложе оба родитеља. Повољна породична клима има позитиван утицај на успех ученика, а значајан је утицај родитеља на стварање слике о себи код ученика. Један од битних задатака родитеља је да васпитавају код детета дисциплину и одговорност према раду.

Психичке промене

У фази предпубертета (код девојчица између 10 и 12 година а код дечака између 11 и 13) истовремено се јављају многе физиолошке и физичке промене али и низ психолошких.

Једна од карактеристичних промена је промена става и понашања деце према родитељима, наставницима и друговима. Може се рећи да је ово време појачане тврдоглавости, непослушности и пркоса према одраслима. Уз то се јавља и повећана радозналост за све што се збива у њиховој околини, а нарочито за одрасле и њихове особине. Деца постају врло критична према својој околини, уплићу се у разговор одраслих, радо расправљају и намећу своје мишљење.

За ово доба је карактеристичан психомоторни немир: деца су стално у покрету, скачу, вичу, криве се, много причају, изводе разне необичне покрете, склона су импулсивном реаговању.

Деца у овом добу испољавају знаке емотивне лабилности; лако мењају расположења и без значајнијег повода у афектима често претерују па су или наглашено весела или потиштена. Понекад без разлога заплачу или прасну у смех. Карактеристична је и одбојност према супротном полу: девојчице потцењују дечаке, не желе да се друже са њима, а дечаци задиркују девојчице, подсмевају им се и ругају, па их чак и физички нападају. Може се појавити склоност дечака да се служе непристојним изразима и псовкама, да цртају “непристојне” цртеже... То је све последица буђења нових осећања везаних за интензивирање полног нагона који још није оријентисан на реалан начин. Уместо да се деца грде и кажњавају корисније је о свим променама разговарати на миран, озбиљан и пријатан начин па им тако помоћи да боље разумеју себе и лакше нађу пут до зрелијег понашања.

У односу према школи опажа се извесна површност и немарност. То може бити разлог што многа деца постижу слабији успех у петом и шестом разреду основне школе.

Деца овог узраста постају врло критична према наставницима и родитељима. Понекад са задовољством а понекад са разочарењем утврђују да им родитељи нису савршени и свезнајући. То им донекле повећава самопоуздање али их и наводи на одбојан став према њима па су ту разлози за чешће сукобе. Последица ових промена је и појачан пркос и непослушност. У школи се испољава као недисциплина и смањена концентрација за рад. Већина родитеља и наставника реагује на ове промене у понашању деце на ауторитативан начин: грдњом, придиком, претњом или казном. Када је дете постало неповерљиво према сваком ауторитету, постало је истовремено осетљиво на сваки ауторитарни, строги поступак и на њих реагује још већим отпором. Тако се нормална склоност према непослушности претвара у прави неуротски пркос. Нарочито мушку децу у овом периоду називају “немогућим” и “неваспитаним”, али не увиђају како неретко сами доприносе таквом понашању.

Треба имати у виду да у овом раздобљу може доћи до озбиљнијег поремећаја односа на релацији дете-наставник и дете-родитељ ако су односи међу њима већ били поремећени (претерано строг поступак, презаштићивање, претерано амбициозни захтеви, приговарачки став, сујетан, ташт поступак васпитавања). Родитељи који су правили грешке у одгајању детета тешко ће се преоријентисати на исправније поступке

па је и много вероватније да ће им васпитавање деце у пубертету донети крупније проблеме.

Када тешкоће у међусобним односима знатно пореме свакодневицу, обратите се за стручну помоћ (у школи је то педагошко-психолошка служба). Важно је и бити заиста спреман за промене у дотадашњим васпитним поступцима.

Преузето са [хттп://www.jelena.edu.rs/](http://www.jelena.edu.rs/)